

Riktlinjer för visseblåsarfunktion för Hagfors kommun

**Antagen av kommunstyrelsen 2022-06-13 § 134
Att gälla från och med 2022-07-01**

Innehållsförteckning

Riktlinje för visseblåsning	3
1. Inledning	3
1.1 Bakgrund	3
1.2 Syfte	4
2. Gällande regelverk för kommun	4
3. Kanaler och förfaranden inom Hagfors kommun	4
3.1 Viktigare förutsättningar för organisationen	4
3.2 Gemensamma kanaler och förfaranden inom kommunen	4
3.3 Visselblåsarfunktionen vid kommunledningsavdelningen	4
3.4 Extern funktion för mottagning och bedömning av rapporter	5
4. Närmare om utredning/uppföljning av rapporter	5
5. Informationsgivning	5
6. Utvärdering	6

Riktlinje för visseblåsning

Denna riktlinje har tagits fram i anledning av lagen (2021:890) om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden, den så kallade visseblåsarlagen.

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Visseblåsarlagen genomför Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1937 av den 23 oktober 2019 om skydd för personer som rapporterar om överträdelser av unionsrätten ("visseblåsarlagdirektivet") i svensk rätt.

Visseblåsarlagen gäller vid rapportering i ett arbetsrelaterat sammanhang av information om missförhållanden som det finns ett allmänintresse av att de kommer fram. Lagen gäller även vid rapportering i ett arbetsrelaterat sammanhang av information om missförhållanden som strider mot en direkt tillämplig unionsrättsakt inom tillämpningsområdet för visseblåsarlagdirektivet, mot en lag eller andra föreskrifter som genomför en sådan unionsrättsakt eller som motverkar målet eller syftet med bestämmelserna i en sådan unionsrättsakt. De unionsrättsakter som omfattas räknas upp i en bilaga till visseblåsarlagdirektivet. Det gäller t.ex. bestämmelser inom områdena offentlig upphandling, miljöskydd, livsmedelssäkerhet, folkhälsa och skydd av privatlivet och personuppgifter.

En rapporterande person – en så kallad visseblåsare – har enligt lagen ett skydd mot repressalier och mot hindrande av rapportering. Den som rapporterar får vidare inte göras ansvarig för att ha åsidosatt sin tystnadsplikt, under förutsättning dels att personen vid rapporteringen hade skäligen anledning anta att rapporteringen av informationen var nödvändig för att avslöja det rapporterade missförhållandet, dels att rapporteringen inte innefattar ett uppsåtligt röjande av uppgift som inte omfattas av grundlagsskyddad meddelarfrihet. För båda skydden gäller som ytterligare förutsättning att den rapporterande personen hade skäligen anledning anta att informationen om missförhållandena var sann vid tidpunkten för rapporteringen.

Det är endast de personkategorier som anges i visseblåsarlagen som har möjlighet att rapportera med skydd av lagen. Dessa kategorier är – något förenklat – arbetstagare, den som söker arbete, den som söker eller utför volontärarbete eller praktik, inhyrda arbetstagare, egenföretagare som söker eller utför uppdrag, personer som ingår i ett företags förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan och aktieägare som är verksamma i aktiebolaget. Skyddet gäller även efter att personen har lämnat verksamheten. Andra personkategorier – som till exempel elever, brukare eller medborgare i allmänhet – kan alltså inte rapportera enligt visseblåsarlagens bestämmelser.

Visseblåsarlagen medför ett antal krav på hanteringen inom Hagfors kommun av rapporter ("visseblåsningar") som tas emot och som omfattas av visseblåsarlagen. Bland annat ska enligt lagen en verksamhetsutövare som vid ingången av kalenderåret hade 50 eller fler arbetstagare inrätta särskilda, interna rapporteringskanaler och förfaranden för rapportering och uppföljning. Visseblåsarlagens regler om interna rapporteringskanaler och förfaranden samt information som ska lämnas i det sammanhanget tillämpas för kommuner och kommunala bolag från och med den 17 juli 2022.

1.2 Syfte

Syftet med denna riktlinje är att i de väsentligaste avseendena lägga fast ordningen och organisationen inom kommunen för de interna rapporteringskanalerna och förfarandena för rapportering och uppföljning, allt i enlighet med visselblåsarlagens krav.

2. Gällande regelverk för kommunen

Enligt visselblåsarlagen (5 kap 2 §) är verksamhetsutövare som har 50 eller fler arbetstagare skyldig att ha interna rapporteringskanaler och förfaranden för rapportering och uppföljning. Bolagen i Hagfors kommun omfattas således inte av denna riktlinje, då antalet arbetstagare inte överstiger 50.

3. Kanaler och förfaranden inom Hagfors kommun

Interna rapporteringskanaler och förfaranden för rapportering och uppföljning enligt visselblåsarlagen ska inrättas och upprätthållas inom Hagfors kommun enligt vad som anges i denna riktlinje. Kanalerna och förfarandena ska vara gemensamma för de verksamhetsutövare som ingår i kommunen.

3.1 Viktigare förutsättningar för organisationen

Enligt visselblåsarlagen (5 kap 5 §) ska verksamhetsutövaren utse oberoende och självständiga personer eller enheter som ska vara behöriga att på verksamhetsutövarens vägnar

1. ta emot rapporter och ha kontakt med rapporterande personer,
2. följa upp (utreda) det som rapporteras, och
3. lämna återkoppling om uppföljningen till rapporterande personer.

De som utses får enligt lagen antingen vara anställda hos verksamhetsutövaren eller hos någon som har anlåtats för att hantera rapporteringskanalerna och förfarandena för verksamhetsutövarens räkning.

Kommuner får dela rapporteringskanalerna och förfarandena med andra kommuner, kommunala bolag, stiftelser och föreningar som omfattas av skyldigheten att ha kanaler och förfaranden (5 kap 4 §).

Det är av stor vikt att den som rapporterar kan vara trygg med att rapporten tas emot och hanteras på ett objektivt och korrekt sätt. Förutom genom de krav som ställs i visselblåsarlagen, inskräps detta även genom förstärkta regler om sekretess i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), som bland annat innebär att uppgifter om den rapporterande personens identitet omfattas av absolut sekretess.

3.2 Gemensamma kanaler och förfaranden inom kommunen

Verksamhetsutövarna inom kommunen ska dela rapporteringskanaler och förfaranden med varandra genom dels en visselblåsarfunktion enligt punkt 3.3, dels en extern funktion för mottagning av rapporter enligt punkt 3.4. Verksamhetsutövarna ska använda sig av bägge dessa funktioner för hantering av rapporter enligt visselblåsarlagen.

3.3 Visselblåsarfunktionen vid kommunledningsavdelningen

Det ska finnas en särskild visselblåsarfunktion för kommun som organisatoriskt ska vara placerad vid kommunledning avdelningen. Visselblåsarfunktionen ska bestå av sådana oberoende och självständiga personer som avses i 5 kap 5 § visselblåsarlagen. Dessa personer ska vara anställda i kommunen och

vara så få som möjligt för att minimera informationshanteringen kopplad till rapporter. Personerna ska företräda kompetensområdena juridik, arbetsrätt och ekonomi och utses av kommunchefen.

De som ingår i visselblåsarfunktionen ska ha de behörigheter som anges i 5 kap 5 § visselblåsarlagen. I mandatet ingår att inleda och avsluta utredningar samt frihet att formulera slutsatser från uppföljningen av rapporter utan godkännande från någon annan. Behörigheterna ska utövas med beaktande av de behörigheter som särskilt lämnas till den externa funktion för mottagning och bedömning av rapporter som ska finnas enligt vad som närmare anges i punkt 3.4. Visselblåsarfunktionen ska härutöver ha en samordnande roll och allmänt stödjande roll i frågor om visselblåsning.

3.4 Extern funktion för mottagning och bedömning av rapporter

Som ett led i att säkerställa Hagfors kommuns rätta fullgörande av skyldigheterna enligt visselblåsarlagen, ska kommunens parter använda sig av en gemensamt upphandlad, extern mottagningsfunktion. Den externa funktionen ska vara det primära mottagningsstället för tips, bedöma om tips som inkommer kvalificerar som rapport enligt visselblåsarlagen eller inte och hålla erforderliga kontakter med rapporterande personer. Ansvaret för uppföljning/utredning av rapport ligger ansvaret på särskilt utsedda funktioner. I frågor som angår enskilda rapporter ska den externa funktionen ha sina kontakter med visselblåsarfunktionen, som i sin tur svarar för kontakterna med berörd verksamhetsutövare.

4. Närmare om utredning/uppföljning av rapporter

Berörd verksamhetsutövare ska vid utredning/uppföljning i anledning av rapport på egen bekostnad ställa information, personal och övriga resurser till visselblåsarfunktionens förfogande i den omfattning och på det sätt som funktionen bedömer vara erforderligt för att genomföra utredningen.

Påståenden eller misstankar som uppkommer om brottsliga gärningar bör överlämnas till brottsbekämpande myndigheter genom polisanmälan i ett så tidigt skede som möjligt.

Skulle förutsättningarna i ett enskilt rapporteringsärende vara sådana att visselblåsarfunktionens oberoende eller självständighet kunde riskeras – till exempel om rapporten skulle handla om en kommunledningsgruppen – ska utredningen/uppföljning utredas av upphandlad extern utredare.

Färdig utredning ska lämnas till berörd verksamhetsutövare – om möjligt till dess högsta ledning – för vidare handläggning. Återrapportering ska ske från verksamhetsutövaren till visselblåsarfunktionen, som genom den externa funktionen enligt punkt 3.4 ansvarar för att återkoppling sker till rapporterande person enligt visselblåsarlagens krav.

5. Informationsgivning

Information om enskild rapport får delas av visselblåsarfunktionen eller extern part som anlitas för hantering eller utredning i anledning av rapporten endast med iakttagande av de bestämmelser om sekretess och tystnadsplikt som gäller enligt lag och i övrigt endast i den utsträckning som fordras för att visselblåsarlagen och denna riktlinje ska kunna efterföljas. Visselblåsarfunktionen ska – med beaktande av denna begränsning – periodiskt lämna kommunstyrelsen skriftlig sammanställning med översiktlig information om frekvensen och hanteringen av inkomna rapporteringsärenden, som ett led i kommunstyrelsens uppfyllande av dess uppsiktsplikt enligt kommunallagen (2017:725).

6. Utvärdering

Kommunledningsgruppen ansvarar för att Hagfors kommuns efterlevnad av denna riktlinje och kraven enligt visselblåsarlagen utvärderas årligen.